

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. štev. „ 0.10

Štev. 31. V LJUBLJANI, dne 2. julija 1909. Leto IV.

Javen shod priredi v nedeljo, dne 4. julija, Krščansko-socialna organizacija v Ljubljani v Vodmatu pri Majarončku. Shod se prične ob 10. uri dopoldne (po veliki maši). Na shodu bo deželni odbornik dr. Lampe odgovarjal Hribarju. Somišljenice in somišljeniki na shod!

Majhni ljudje.

Majhni ljudje — to so naši liberalci. Primerjali bi jih tistim igračkam, ki izgledajo tako-le: škatljica notri pa močic s prav hudim obrazom in dolgimi zobmi ter rdečim jezikom, sredi telesa pa ima pero. Če pritisneš na gumb, se škatljica odpre in poskoči vun rogač, da otroci od strahu popadajo naokoli.

Tudi naši liberalci včasih poskočijo, če jih kdo močno dregne. Dregne jih pa navadno lastna strankarska sebičnost in lakomnost. Ko so še komaj dihalji in niso mogli ne umreti ne živeti, so si izmislili demonstracije, ki so jih za nekaj časa rešile. Ogrnili so se v kri nedolžnih žrtev in se v tem purpurnem plašču ljudstvu kazali češ, kakšni strašni marterniki smo mi, voditelji slovenskega ljudstva!

Po krvi je začela delovati tinta in liberalni listi so pisali, da so peresa škripala od narodnega radikalizma. Vlado, žandarje, policaje, sodnijo, vse beriče in kancelijske škrice, mini-

stre, predsednike, namestnike, hoirate in tako dalje so odstavljali, jim zabavljali, jih mesarili in devali na raženj. Kar jutri bo cela Avstrija po Donavi splavala ali pa v zrak zletela, je vsak dejal, kdor je s strahom to pisanje bral.

Ko je ministrski predsednik baron Bienertl imenoval vladu, v kateri je popolnoma prezrl Jugoslovane in sprejel v svoj kabinet tudi nemška nacionalca Hohenburgerja in Stürgkha, je »Slovenski Narod« dejal, da je zdaj že vsehi reči konec in da morajo vsi slovanski poslanci kakor en mož to vladu vreči, Hohenburgerja in Stürgkha, kadar prideta v zbornico, iz nje vun nesti in kmalu da ni rekel, da moramo revolucijo napraviti in taki vladi davke in vojake odreči.

Kako pa je danes? Danes res slovanski poslanci obstruirajo vladu, da jo vržejo in preprečijo, da Lahji ne dobe univerze v Trstu in da Mažari ne požro Bosne, tisti pa, ki ne obstruirajo, so — slovanski liberalci. Hribar in Ploj v »Narodu« zagovarjata vladu, pravita, da naj se ji dovoli, kar zahteva. Hribar se celo s Stürgkhom brati in se z njim rokuje, dr. Tavčar pa ga po shodih hvali kot naprednega ministra. Slovanski liberalci hočejo vladi vse dovoliti in ji izreči zaupanje, tisti vladi, o kateri drugače vedno trdijo, da je vsenemška in da dela le po nalogu Berolina.

Kdo naj potem razume naše liberalce? O, dobro jih slovensko ljudstvo razume. Kdaj pa so naši liberalci sploh bili za kako skupno delo v prid Slovenstvu in Slovanstvu? Ko se je šlo za to, da se vrže sovražnik slovenskega ljudstva, nemški nacionalca Hein in požene iz dežele, so ga naši liberalci podpirali, ker so se z njim in z Nemci veleposestniki s pismeno pogodbo zavezali. Zakaj? Ker je bilo njim v osebno korist. Pravice Slovenstva so izdali, le da so Hribarji, Tavčarji, Lenarčiči, Trillerji itd. pri koritu ostali in žrli iz njega. Ko se je šlo pa za to, da Slovenci dostojno in skupno nastopijo proti napadu Nemcev na Slovence v Ptuj, so nas slovanski liberalci prezrli in sami aranžirali trapaste, otročje-žrjavske septemberske pretepe ter našuntali nerazsodne smrkoline, da so

izvrševali po ulicah nasilja, tako daleč, da je prišlo do krvi. Zakaj? Ker je to bilo njim v prid. Opozorili so zopet svet, ki je nanje že čisto pozabil, na to, da še živijo in kričijo, tudi konsum Oražnovnega Aurovega piva je vsled tega poskočil. Kaj jim mar, da sta zato dala dva svoje mlado življenje? Da se le njihovo politično življenje podaljša.

Ravnotako je zdaj. Ali niso to majhni ljudje, ki se bojujejo z velikimi besedami proti Lini Kreuterjevi, proti Potioreku, proti starim babam in starim soldatom, pred Bienertlhom, Bilinskim in Stürgkhom pa zlezejo pod klop in vržejo stran svoje orožje? Zakaj? Ker jim nese. Bilinski bo že odprl kje kakšen prejalček v državni kasi in ga Hribarju dal, da bo ta potem zopet kje kakšen zid postavil in se potem bahal, glejte, toliko sem za Ljubljano naredil. Ploj pa bi si rad s takim lepim obnašanjem ministrski frak z zlatimi portami zaslužil. Ampak mi mislimo, da bo šel Janezek na Dunaj in se tudi Janezek z Dunaja vrnil — da si ne bo ministrskega fraka zaslužil, marveč zaničevanje vsega slovenskega ljudstva. In tako bo z vsemi liberalci. Presneto neumen mora dandanes tisti biti, ki se dá od liberalcev naplahtati.

Spectator clericalis.

Laška fakulteta.

Vlada je predložila državnemu zboru načrt zakona, da ustanovi italijansko pravno fakulteto na Dunaju. Italijanski poslanci pa so po poslancu Conci-ju predlagali, da se ta visoka šola ustanovi v Trstu. Proti tem predlogom so se uprli južnoslovanski poslanci, predvsem Slovenci, združeni v »Slovenskem klubu«. Poslanec Gostinčar je pričel v proračunskem odseku odpor z dolgim govorom, katerega bo nadaljeval v prihodnjih sejah.

Zelo čudno vlogo igrajo pri tem naši liberalci. Ploj n. pr. je govoril dobrih deset minut, dobro vedoč, da je s tem zgubljenega mnogo dragega časa. Dolžnost njegova bi bila skušati zavleči razpravo, pa vključ opominu ni storil

I. Česnik:

Gospod Poljanec.

Hočem vam povedati žalostno zgodbo o gospodu Poljancu. Vem, da čitate rajši vesele zgodbe in povesti, a meni noče danes izpod peresa radost, smeh, rože in majnikovo cvetje. Zato se morate zadovoljiti z žalostno zgodbo.

Gospod Poljanec se je vračal z večernega izprehoda. Bil je rejen in zadovoljen penzionist z veliko plešo na široki glavi, dolgimi, sivimi brki, majhnimi drobnimi očmi, kratkim životom in cepetajočimi nogami. Tak je bil bivši c. kr. uradnik gospod Poljanec. A nekdanj ni bil tak. Vi veste, da je bil nekoč mlad, lep, ponosen in kar še zraven spada. Imel je pridno ženo, ki je bila tudi mlada, lepa, ponosna itd. Umrla mu je pa zgodaj in brez otrok. To je bil prvi udarec za rahločutno srce gospoda Poljanca. A obupal ni, oženil se je drugič. Druga žena je bila ošabna in je nosila hlače. Nekega dne jo je zmanjkalo, pobegnila je z mladim tantom. Možu ni bilo tako hudo radi nje, ker mu nje, ker mu je delala bridke ure, a radi sramote in škandala mu je bilo. Zasedoval je pa ni in še danes ne ve zanjo. Udal se je v svojo usodo in pozabljaj na težke rane.

Tako je stopal proti domu tistega poletnega večera. V Tivoli se je oglašala godba, ptičje petje je brnelo po svežem zraku, ki ga je okuževal cestni prah. Za trenotek je bilo veselo in prijetno v Poljančevem srcu. V naravi je dobila njegova žalostna duša hipne utehe. Zato je tudi cele popoldneve presedel v senci na klopi, gledal cvet in rast in sanjal o mladih letih. Privlekel je iz žepa časopis — seveda slovenski, ker g. Poljanec je bil velik narodnjak — in čital do zadnje vrstice, potem se je tolažil s politiko. Posebno ga je zanimalo, kdaj bodo zvišane uradnikom plače. Vidite torej, da je bil g. Poljanec tudi egoist, čeprav je imel dovolj pokojnine.

Danes je bil malce otožen. Včeraj mu je odšla kuharica in postrežnica. Zjutraj je bil brez zajtrka, opoldne je moral kositi v gostilni. To mu je pa bilo neprijetno. Rad je živel udobno. Zato si je želel najpristrčneje, naj bi skoro prišla čez njegov prag nova služkinja. In želja se mu je izpolnila. Pred vrati ga je čakalo dekle, ki je želelo službe.

»Gospa posredovalka mi je takoj ustregla,« si je mislil.

Dekle ga je pozdravilo in izrazilo svojo željo. Gospodu Poljancu se je vzradostila duša, s smehljajočimi očmi je gledal vitko dekle v črni

obleki. Obenem je začutil v duši bridkost, ker je videl žalost na dekletovem obrazu. Pogodila sta se za plačo. Štirinajst goldinarjev ji je obljubil in dekle je bilo zadovoljno. Peljal jo je v sobe in se pogovarjal z njo prijazno.

»Kako ti je ime, dekle?«

»Francka so mi pravili.«

»Pa si žalostna, Francka?«

»Žalostna, žalostna. Umrla mi je mati pred tednom, očeta nisem nikoli poznala. Tako sem prisiljena, da si služim kruh.«

Zajokala se je in starcu se je storilo mило. In pripovedoval ji je tudi on zgodbo svojega življenja. Tako sta se sprijaznila že tisti večer docela. V duši gospoda Poljanca je ustalo hrepenenje po ljubezni. Zaljublil se je v Francko kot mladi fant, ki ne misli na bodočnost. Ni je ljubil kot svoje hčere, kar bi bilo naravno in lepo, zato je bil tudi kaznovan.

Glejte to se je pa zgodilo tako.

Francka je ljubila Marka, ki je bil delavec v tovarni, lep, mlad in postaven fant. Pršel je tudi na njeno stanovanje, tako proti večeru je prišel in se pogovarjal z njo ljubeznivo in ji slikal bodočo srečo. Pristopical je tedaj domov gospod Poljanec in ju videl. Ni bil hudobnega srca, a kri mu je zavrela in jeza se mu je prikazala na čelu. In ko je odšel mladi Marko, je

tega. Dr. Korošec je v zbornici izjavil, da ne pustimo ustanoviti laške fakultete, ako se obenem ne dovoli tudi slovenska v Ljubljani in je glede narodnosti precej trdo prijel ministra Hohenburgerja in Stürgkha, toda ljubljansko mu Ivanu se je zdelo potrebno častitati ministru Stürgkhu in mu stisniti roko. Ali je to narodno? Ali je to tisti radikalizem, ki ga Ivan pridiguje po svojih shodih? Nam se zdi, da je to bolj zahrbtna intriga, uničevati delo drugih poslancev. S takimi poslanci ne bomo dobili Slovenci nikdar ničesar. Gospoda ima pač preveč polževe hrbtenice in si ne upa nastopiti odločno. Istotako je ta ruski romar stiskal roko finančnemu ministru Bilinskiju, ko je ta dr. Krika po hribovsko lopnil. Hribar bi moral vendar vedeti, da je Bilinski z bosansko banko pomagal zadati državljanom v Bosni in Hercegovini smrtni gospodarski udarec. Kot Slovan bi ne smel takemu človeku stiskati rok in se mu nastavljal, da ga pogleda z milostivim očesom. Kdo ga more imeti za resnega? Vlada se mora smejati v pest lakajem, ki se ji klanjajo, med tem ko se resni rojaki bore za pravice Slovanstva na jugu države. Ni lepo, če kdo v domači hiši dela zmešnjave, toda še huje je, ako ljudje, ki so na glasu radikalstva, krive hrbtišča, ko bi morali stati kot skale v boju. Hribar in Ploj nista imela toliko poguma, da bi bila glasovala za črtanje 5000 kron za Bilinskijevega žurnalista, marveč sta se glasovanju odtegnila. Ako je tako postopanje vseč Hribarjevim volvcem, ne vemo. Vemo pa, da po takih politikah za Slovence z Dunaja ne dobimo nikdar drobtinice pravic.

Državni proračun za leto 1909.

V petek, dne 25. junija je državni zbor rešil državni proračun za tekoče leto. Vse parlamentarne stranke so se sporazumile v tem, da je rešiti to najvažnejšo delo potom parlamenta in da se nikakor ne sme dovoliti kak provizorij. Kar se tiče provizorija ali začasnega proračuna, bi bila vlada in nje stranke pač raje provizorij, kakor redni proračun. Vzrokov za to je pač več. Toda ni se jim posrečilo. »Slovenska Jednota« je z vso silo delala na to, da se reši proračun, v katerem je proračunjenih potrebščin za 2.303.596.104 K in dohodki ali pokritje za 2.303.657.294 K.

Proračunski odsek pa je to popravil in sicer:

Potrebščine: 2.406.554.543 kron.

Pokritje: 2.404.647.482 kron.

Do sedaj je proračun izkazoval navadno nekaj prebitka, sicer se je skrbelo za pokritje nekaterih stroškov s provizoriji in nekatere zadeve se niti niso izkazovale v rednem proračunu. Proračunski odsek je že preje to postopanje grajal in izjavil, da bode sam popravil proračun, kar se je letos tudi zgodilo. Stroški, za katere se je povišal proračun, spadajo v prvi vrsti za topništvo, stroški ravnateljstva za vodne ceste, za izpopolnitev teleonskega omrežja in za potrebščine železniškega prometa.

Zvišanje stroškov se pokrije iz raznih preostankov in posojil. Z spremembo proračunske svote se je postavil proračun na pravilno stališče. Vlada in državni zbor morata sedaj gledati, da se dobi za prihodnje pokritje rednih stroškov.

stopil v kuhinjo k Francki in ji slikal njeno nevhvaležnost. Iz vsake besedice je govorila ljubosumnost.

Tisti večer ni ničesar večerjal. Zavil je v gostilno in se napil do pijanosti. In ko je prišel pozno domov, je klical Francko, odprl njeno sobo in ji začel govoriti o svoji ljubezni. Ustrašilo se je ubogo deklet in ga pehalo od sebe, zbežalo v kuhinjo. Gospod Poljanec je stopical za njo. Zavrela mu je kri po vseh žilah, vedel je, da deklet ne bo nikoli njegovo. Ko se mu je znova bližal, mu je praskalo z nohti v obraz. To ga je razkačilo še bolj. Zgrabil je kuhinjski nož in jo zabodel v prsa. Rdeča kri je poškopila njegove roke in Francka se je zgrudila na tla. Zbežal je gospod Poljanec pod jasno nebo. Drugo jutro so ga našli v Ljubljani, Francko pa mrtvo v kuhinji.

Tako se je nesrečno končala ta zgodba. Pa bi se lahko tudi veselo! Poljančeva žena naj bi se vrnila skesana domov; mož bi ji odpustil, ljubezen bi ju znova združila. Ali gospod Poljanec naj bi vzel Francko za svojo hčer in jo osrečil. Bilo bi drugače. A egoizem in sovraštvo vse podira in stre glavico sleherni cvetki.

Prometna zveza.

DRŽAVNI DOLG.

Dandanes, ko sloni največji del prometa na kreditu in tudi države svoja podjetja ustanavljajo večinoma na »puščici«, bo morda koga zanimalo izvedeti, koliko ima naša država dolga.

Koncem leta 1908. je bilo vsega državnega dolga 10.118.091.960 kron ter znaša sedaj 10.543.010.811 kron, torej se je državni dolg pomnožil v poldrugem letu za 554.815.063 kron.

V tem prirastku državnega dolga so zapadlena sledeča podjetja: 99.130.951 kron za poddržavljenje češke severne železnice. Nadaljnih 200 milijonov za železniške investicije se ne more odračunati, ker se velik del železniških investicij ne porabi v pomnožitev vrednosti, marveč v nadomestila in od 51 milijonov za lokalne železnice se ne bode izročilo namenu 39 milijonov.

Za obrestovanje državnega dolga 10.543 milijonov kron se potrebuje po odbitju pripadka na ogrski delež 355-9 in za odplačevanje 55 milijonov, torej skupno z upravnimi stroški 411-2 milijonov kron. V pokritje teh obresti in odplačila se porabi znesek vseh direktnih davkov in davka na pivo. Svota 10.543 milijonov kron se zniža na 9.154 milijonov, ker pripada Ogrski 1.389 milijonov. Dolg zadnjih let se je pomnožil vsled prevzeta raznih velikih železnic. Iz podanih števil je razvidno, da mora državno gospodarstvo kreniti na boljša pota, kakor se nahaja sedaj. Železnice sedaj ne nesejo pravih dohodkov in se mora iz drugih dohodkov plačevati amortizacija za železnice. Finančni minister išče sedaj virov za državne dohodke; toda to, kar je dosedaj pokazal, nima upanja uresničiti se. Davek nakladati v največji meri le revnemu ljudstvu ne gre. Treba bo nastaviti oni sod, iz katerega priteče brez posebnih bolečin toliko zlata, kolikor se ga nujno potrebuje — kapitalizem.

Nesreča na državnem kolodvoru. Dne 28. junija, popoldne okoli pol 2. ure razkladali so na državnem kolodvoru delavci bukove hlode. Da bi potisnili dva voza nekoliko naprej, porinili so prazni voz nazaj, potem ga pa spustili na prednja dva voza. Med tem je pa letel 20 let stari delavec Jožef Aibel naprej ter skočil na tir, a v tem hipu je že prišel med odrivače, narkar mu je ebilo prsno okostje strto. Imel je še toliko moči, da je odskočil iz tira, med tem pa nezavesten obležal. Pripeljali so ga v deželno bolnišnico, kjer po preteku ene ure umrl.

Strašna nesreča na železnici pri Ljubljani.

Tri osebe usmrtil brzovlak. Med postajama Laze in Zalog se je včeraj zjutraj zgodila strašna nesreča. Hrvaški zidarji so ondi popravljali železniško progo pri žel. čuvajnici št. 260. Delavci so stali v usodnem trenutku sredi tira in gledali na tovorni vlak, ki je na sosednjem tiru vozil mimo. Vsled ropota niso slišali bližajočega se brzovlaka, ki prihaja v Ljubljano ob 6. uri 59 minut. 24-letni Pavel Lončarič iz Selc na hrvaškem Primorju, je stal v jarku poleg tira in je zaklical, da mora vsak čas privoziti brzovlak. Komaj je to zaklical, je bil brzovlak že tu. Brzovlak je zagrabil 65 let starega delovodjo Juraja Brozoviča iz Selc na hrvaškem, oženjenega, očeta dveh sinov. Brzovlak je Brozoviča raztrgal na kosce. Poleg njega je obležal smrtno nevarno ranjen Grgo Jeličič iz Selc, 62 let star, oženjen, oče treh otrok, Tomo Kralič, 18 let stari delavec iz Bribira, lje dobi smrtno nevarne udarce in je priletel v jarek na Pavla Lončariča, ki se je onesvestil ter bil lahko ranjen. Ko se je Lončarič zopet zavedel, našel je v svojem naročju umirajočega Kraliča. Obveščena je bila o strašni nesreči takoj ljubljanska rešilna postaja, ki je prihitela na kraj nesreče ter odpeljala ranjence v bolnišnico, a Grga Jeličič in Tomo Kralič sta med vožnjo v bolnico umrla.

Rudar.

ZA DELAVSTVO.

Poslanec Pišek je v seji poslanske zbornice dne 23. junija nastopil poleg kmečkih tudi odločno za interese delavstva. Tu podajamo oni del govora, ki se tiče delavstva.

Prehajam k ministrstvu za javna dela, posebno v zadevi rudokopstva, in navajam v imenu in na izrecno željo kolegov dr. Benkoviča, Gostinčarja, Grafenauerja in Povšeta, ki ne morejo priti pri tem poglavju do besede, sledeče:

Z velikim hruščem napovedane socialno-politične reforme rudokopstva so se naenkrat ustavile. (Čujte! Čujte!) Le manj pomembna ureditev časa za izplačevanje mezde se hoče urediti. Pri tem bi bilo odpraviti tudi razna pri-trganja plač. Zakaj miruje vse delo od časa rudarske enquete, to je od konca novembra leta

1908. ? Kje je vzrok? Ali hoče vlada res pred neizmernimi zahtevami premogovnih baronov odnehati? (Klic: O ja!) Rudokopi tega ne bodo trpeli. (Medklici.)

Kaj je z 36-urnim nedeljskim počitkom, kakor je bil predlagan po mojem kolegu dr. Benkoviču?

Zakaj se predlog XVIII. sesije, zadevajoč volitev delavskih odborov in nastavljanje varnostnih paznikov (Sicherheitsmännern) ne obnovi?

Delavstvo zahteva in si bode znalo to izsiliti. (Živalno pritrdjevanje.) Predloga mora iz delavskega sveta ven, ker jo zastopniki podjetnikov nalašč zavlačujejo. Popravljala se bode tako dolgo, da bode vsa od delavstva zaželjena reforma padla v vodo.

Posebno bi se morale pri volitvah vpoštovati manjšine in se v ta namen uvesti proporcionalna volivna pravica, kar predlaga kolega dr. Benkovič.

Kje je zastalo skrajšanje delavnega časa (Schichtdauer)? Posebno delavci v jamah in odpravljachi (Förderer) naj bi imeli enako dolgi šiht, da ne nastanejo po jamah zaradi menjave odpravljachev (Förderung) celourni delavski premori, kakor je to n. pr. v Trbovljah. Delo žensk se ima urediti. Ženske naj se ne porablajo za težka ali pa za nočna dela. (Pritrdjevanje.) Nočno delo je po možnosti sploh skrajšati (Pritrdjevanje.)

Urede naj se tudi dopusti delavcev in paznikov. Pazniki naj se pritegnejo zavarovalnici za privatne uradnike, tudi če nimajo rudokopske šolske izobrazbe, ali pa če so provizorični. Postava določa le pretežno duševno delo, kar se sklada s pazniki.

V Trbovljah se pritegujejo le absolventi rudniških šol in le starejši dolgo službujoči pazniki. Pazniki si ne upajo zahtevati svojih pravic, zaradi tega naj nastopijo tu oblasti.

Penzijska zavarovalnica privatnih uradnikov naj se vendar enkrat obnovi in izboljša. (Pohvala.) Obenem z vpeljavo splošnega socialnega zavarovanja naj se sanirajo bratovske skladnice — še bolje, če se odpravijo. (Tako je!) Z rudokopi naj se ravna ravno tako kot z drugimi delavci. Pri tem naj se popolno varujejo njihove pridobljene pravice in zagotovila, kakor tudi napram drugim delavcem bolje stanje, n. pr. pravica zavarovanja vdov in sirot (Pritrdjevanje), kar velja tudi za železničarje, ker je v teži in nevarnostih njihove službe popolnoma utemeljeno. Moj kontingent je končan in zaključim. (Pohvala in ploskanje, govorniku častitajo.)

Tobačno delavstvo.

ZAHTEVE TOBAČNEGA DELAVSTVA V PRORAČUNSKEM ODSEKU.

V svoji seji, dne 21. maja razpravljaj le proračunski odsek državnega zbora o poglavju tobak.

Poročevalec je bil državni poslanec Gostinčar. Poročevalec državni poslanec Gostinčar obrazložil je temeljito delavske razmere tobačnega delavstva in izrazil njegove želje.

Izvajal je sledeče:

1. Vpeljava 51-urnega tedenskega dela, s celim prostim popoldnevom v soboto.

2. Razširitev poletnega dopusta: po petletni službeni dobi naj se dovoli tri dopusta, po desetletni službeni dobi pa 1 teden. Otročnicam naj bi se dovolil dopust od dveh tednov. Dosedanja navada, da se otročnicam pri dovolitvi dopusta odtegne poletni dopust, naj bi se odpravila.

3. Stanovanjsko vprašanje za tobačno delavstvo je akutno. Generalno ravnateljstvo naj bi posvetilo svojo popolno pozornost stanovanjskemu vprašanju ter tozadevno kolikor mogoče hitro storilo svoje korake. Želeti bi bilo, da se slavno ravnateljstvo pri tej akciji ozira osobito na informacije, podane ji od kršč. organizacije tobačnega delavstva.

4. Končna uravnava delavskih pokojnin se mora dovesti do rešitve. Visoko c. kr. finančno ministrstvo naj to vprašanje, ne le kolikor mogoče hitro reši, temveč naj se posebno ozira na zahteve sedanjega časa.

5. Vodstva tovarn naj se poverijo v to, da premeste starejše delavce in delavke k lažjemu delu.

6. Pri prihodnji uravnavi plač naj bi se oziralo na dninarje in paznike.

7. Za to zmognim delavcem naj se omogočija mesta paznikov in delovodij.

8. C. kr. tobačna režija in finančno ministrstvo naj se ozira na zdravniško razmerje. Zdravniki v c. kr. tobačnih tovarnah naj bi bili kot c. kr. zdravniki definitivno nastavljeni ter

njihov napredek s časovnim povišanje zagotavljen.)*

9. Generalno ravnateljstvo in finančno ministrstvo naj bi se ozirala na po tobačnih organizacijah vposlane vloge.

Vposlale so se tri resolucije, in sicer:

1. Od državnega poslanca Hybeš-a zadevno prostega popoldneva ob sobotah.

2. Od državnega poslanca Gostinčarja zadevno uravnavo vprašanja tobakarnarjev in poziv na vlado, da slednja v poročilu navedene želje preišče in odobri.

Za plenum državnega zbora predlaga budgetni odbor tri resolucije, in sicer:

1. Poziv na vlado, naj ona vse v poročilu navedene želje in zahteve prej ko mogoče preišče in izpolni.

2. Ena resolucija, tičoča tobakarnarjev in

3. ena resolucija, zadevajoča se prostega sobotnega popoldneva od 1. julija tega leta in skorajšnjo ustanovitev oskrbovališč za dojenčke v vseh tobačnih tovarnah.

Zadnja resolucija izhaja od socialnih demokratov in služi — kakor že njena vsebina kaže — v prvi vrsti v agitacijske namene. Saj to je pri socialnih demokratih povsod glavna stvar.

× × ×

ŠE NEKAJ O KONČNI UREDITVI POKOJNINSKIH PREJEMKOV.

Minulo je že dve in pol leti, odkar so se podvrgli pokojninski prejemki tobačnega delavstva časni preureditvi. Po takratni preuredbi se je izpremenila pokojnina v toliko, v kolikor se je vsako službeno leto v pokojnino vračunalo. Preuredba sama ni bila morda kaka ugodnost za delavstvo, ampak le konec nekega čisto neopravičenega in nevzdržnega načina iz prejšnjih časov. Podvrstenje od 10 do 10 let, kakor je obstajalo v začetku leta 1907., se ni moglo več vzdržati, tukaj se je moralo nekaj storiti. Sklenilo se je podvrstenje od 10 do 10 let opustiti in vsako dokončano službeno leto vračunati. Tudi se je oni kot pokojnina izplačljivi znesek od 80 vinarjev zvišal na 1 krono. Da ta preuredba ni bila zadostna in da je bila pri tem razmerju, kateremu naj bi se nujno od pomoglo, le nekaj odbitno plačilo, izpredvideli so merodajni krogi sami ter so imenovali to uredbo izrecno provizorično.

Sedaj je od veljavnosti te provizorične uredbe preteklo dve in pol leta in delavstvo še vedno čaka na končno preuredbo. Da mora ta končna preuredba biti zvezana z dokajšnjim izboljšanjem sedanjih razmer, je delavstvo v več svojih zahtevah jasno pokazalo, kakor tudi prosilo, da bi se ta zadeva kmalu rešila. Opetovano so odposlanstva naše zveze pri merodajnih krogih povdarjala nujnost in prosila za skorajšnje izboljšanje.

Podalo se je vnovič — dne 4. junija — eno odposlanstvo k generalnemu ravnateljstvu v pokojninskih zadevah. Odposlanstvo je bilo sestavljeno sledeče: Ottakring: Kleinert Roza, Ott Jožefina, Majeszky Ivana in Wasserböck Josip; Rennweg: Schreckmair Gusti in Phillip Marija.

Imenom odposlanstva govorila je prva gospa Kleinert, katera je glavnemu ravnateljstvu obrazložila želje delavstva, posebno pa povdarjala potrebo hitre akcije. V enakem smislu govorili so tudi drugi člani odposlanstva.

Odgovor glavnega ravnatelja je bil sledeč: »Povem vam, da nisem čakal na pritisk delavstva, temveč sem v svoji štirimesečni delavnosti kot generalni ravnatelj delal brez pritiska delavstva.«

Na poziv, da naj se določi en gotov rok, odgovoril je glavni ravnatelj, da on to ne more, ker ga sam ne vé; v slučaju, da ga on vé, ga vendar ne more imenovati, ker še nima odobrenja finančnega ministrstva.

»Če bi določil en gotov rok in bi ne dobil odobrenja finančnega ministrstva, bi se imenovalo zopet generalnega ravnatelja lažnjivca.«

H koncu ponovi generalni ravnatelj: »Prosim, izkažite mi zaupanje in Vi boste zadovoljni.«

Po izjavi generalnega ravnatelja se sme upati, da bo stvar v doglednem času rešena. Mi mu izkažemo zaproseno zaupanje ter pričakujemo, da stopi v doglednem času uredba v veljavo in v resnici zadovolji želje delavstva.

Izjava generalnega ravnatelja, »da bi se ga imenovalo kot lažnjivca«, izvira iz sprejema

*) Tej zahtevi se je deloma že ugodilo. Tovarniške zdravnike je prevzela tobačna režija, tako da nimajo bolniške blaginje več nobenih zdravniških honorarjev za plačevati. (Op. ur.)

socialno-demokratskega odposlanstva in tega, kar so »sodruzi« takrat vse v tovarnah pripovedovali.

× × ×

Podporno društvo delavcev in delavk tujalske tobačne tovarne priredi poletno romanje po običajni navadi leto smesto na Brezje na Sveto Goro pri Gorici. Lahko si bode vsak ogledal razne kraje, n. pr. Gorico in Kostanjevico. Čas in cena se natančno in pravočasno vsim naznanita.

Med brati in sestrami.

Vevče. Podpisanec se najtopleje zahvaljuje za v svoji dolgotrajni bolezni izkazane mu dobrote po tvorniških delavcih in delavkah, paznikih, uradnikih, osobito ravnateljstvu. — Bog povrni stoterokrat vse! — **Lovro Bizjak.**

Vevče. Veselica vevškega delavstva dne 20. junija se je povsem dobro obnesla. Imeli smo lepo, krasno vreme. Udeležilo se je nad tisoč delavcev. Med gosti smo opazili dežel. odbornika dr. Pegana, ravnatelja dr. Divjaka, gospo in gospoda Drakulič. Goste pozdravi tov. Ant. Jeriha. Za njim pozdravi goste domači župan Jakob Dimnik, nakar je pozdravil delavstvo nadravnatelj Titel. Vrlo je svirala družstvena godba z Goričan, krasne narodne pesmi je prepeval domači pevski zbor. Odboj se vsim zahvaljuje, ki so pripomogli k lepemu uspehu veselice.

Trst. V čem se razločujejo stari ateisti in novodobni svobodomisleci? Ko je zagrizeni bogorajec Volter v obedni dvorani nekoč s svojimi prijatelji zabavljal čez Boga in vero, vstopil je notri njegov sluga; takoj reče Volter svojim prijateljem, naj molčijo o tem; in ko so ga ti vprašali, čemu naj molčijo, jim je ta odgovoril: »Moji služabniki ne smejo tega vedeti, če ne, si nisem življenja svest«. Dobro, če tudi le iz samoljubja, vendar je pustil svojim slugam njihovo vero. Naši novodobni svobodomisleci pa v tem oziru ne poznajo nikake meje, tudi nasproti poslom kažejo mržnjo do vsega, kar je katoliško, časa za v cerkev je škoda, ker se pri delu zamudi. Ako deklet zjutraj malo poprej vstane, da bi šla v cerkev, pravijo, da je potem trudna, da radi tega cel dan ne more dobro delati in tako zanemarija svoje stanovske dolžnosti; tega pa ne vidijo, da služkinja vsled njih komoditete do polnoči, ali še dalj k počitku ne more. Torej, ako ena zjutraj pol ure poprej vstane, je vse delo celega dneva za nič, ako pa zvečer dve do tri ure pozneje k počitku gre, to pa nič ne škoduje. — Pravijo, da ni Boga, ne pekla, ne duše, ne greha, posle hočejo imeti pa poštene. Dobro, če je temu res tako, po čemu naj bi se posel trudil za to malo plačo, zraven pa še stradal. V omari je denar, v »špajzi« pa meso, klobase in špeh, tudi me recimo: dobro jejmo in pijmo, dokler živimo, saj s smrtjo je tako vsega konec. Ko bi to storile, potem bi nam pa že začeli božje zapovedi diktirati, kakor nam jih diktira slovenska pisateljica knjige »Dobra gospodinja«. Res, ona nas prav lepo uči, navaja nam šest zares lepih nauk, ki jih je dal slovenski pesnik in pisatelj škof Anton Martin Slomšek, zato hočem nekatere tu navesti: št. 2. Opravi vsako delo o pravem času, naj se ti poljubi ali ne; počasneži so Bogu in ljudem napoti. — Št. 3. Delaj pridno in zvesto, ne na videz ljudem. Čim težje in sitnejše je delo, čim voljeje in zvesteje ga opraviš, čim manj plačila dobiš, tem večje in lepše bo kdaj tvoje plačilo. — Št. 4. Delaj veselo, delo je božji dar, ki nam zemljo olepšuje, živež sladi, zdravje ohrani in nas greha varuje; dalje, delaj mirno in modro, naj ti uspeva delo po volji ali ne itd. Zares so ti nauki lepi, da bi se jih dekleta oprjele, a žal, da pisateljica te knjige ni tako pobožna, da bi tako skrbela za naše duše, pač pa, da bi nas ljudje še bolj izkoriščali. V nekaterih stavkih je knjiga pisana prav v Volterjevem duhu, zatorej tudi nepriporočljiva. Bolj začetkom iste knjige, v poglavju »Ženska in knjige« gotovo ni več mislila na blagega škofa Antona Martina Slomška in na njegove nauke o čednosti, pač pa na Antona Aškercu in njegove svobodomiselnih nauke, da tako lepo zagovarja slike dekolitiranih dam in grških bogov, in pravi, da v tistih Slovincih, ki to zabranjujejo, je »precej hinavske moralnosti in licemerstva«. Dalje pravi v istem poglavju, da »dobro vzgojeno, primerno izobraženo in nepokvarjeno deklet ne bo iskalo v vsakem stavku umazane polnosti ter ne bo videlo v golem telesu le spola, nego posodo najpopolnejših duš, kar jih je ustvaril Bog na zemlji. Če se pa pohujšujejo, je to le dokaz, da ima že umazano dušo in oblateno domišljijo.« — Torej v gledanju golega telesa naj se nedolžni izpopolnjuje. — Bi li ne mogel že pokvar-

jeni človek po ravno istem potu čednosten postati? Ako je dotična pisateljica mati, bi ji svetovala, naj isto dejansko stori vpricho svojih otrok, da jih bo popolnejše vzgojila, ni pa treba takih umazanih stavkov v knjige pisati, ki so namenjene dosedaj še vernemu in čednostnemu slovenskemu ženstvu.

Brata Hlavka zaloga kirurških in ortopedičnih predmetov, Prešernove ulice, je edina samostojna strokovna tvrdka in priporoča jako toplo svojo veliko zalogo kirurških in ortopedičnih predmetov in bandažov itd. Izdelovatelja kirurških medicinskih inštrumentov, ortopedičnih aparatov in bandažov.

Agitirajte za shod, ki bo v nedeljo 4. julija ob 10. uri dopoldne v gostilni „pri Majarončku“ v Vodmatu. — Poroča deželni odbornik dr. Lampe.

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukič

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice

priporoča

svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga konfekcije za gospode in dečke kakor tudi vedno zadnje novosti za dame in deklince. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago.

Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:

rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža, lepo tiskano deset zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 8, pritličje

lastna glavica K 354.645-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil, kakor: povečavanje, reproduciranje, fotografiranje tehničnih predmetov, interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana Kolodvorske ulice št. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Viktoria nosi	25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1½ dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger), naprej.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame.

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe. Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro. Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo izredno veliko zalogo furnitur. — Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih. Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po $4\frac{3}{4}\%$, to je: daje za 200 kron 9 kron 50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

izvrstno marčno pivo v sodčkih in steklenicah.

Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče za cerkev, pogrebe in procesije,

voščene zvitke, izborni mēd-pitanec koji se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postreči.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

Blago in cene brez konkurence.

Na drobno!

A. Šarabon

Na debelo!

Glavna trgovina: Zaloška cesta 1

Ljubljana

Filijalka: Martinova cesta 24

Velika zaloga špecerijskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.